

Ogroženost sekundarnih ptic duplaric

Besedilo: Tomaž Berce

Sekundarne ptice duplarice ali t. i. sekundarni duplarji so ptice, ki svojega dupla ne iztešejo, temveč gnezdiijo v drevesnih luknjah ali v duplih, ki so jih iztesali primarni duplarji, kot so žolne in detli.

Obstoj sekundarnih ptic duplaric na nekem območju je odvisen od števila primernih gnezdišč. Veliko vrst ptic se je skozi čas prilagodilo življenju v bližini človeka, kjer si poiščejo primerne strukture za gnezdenje. Sekundarni duplarji pri iskanju gnezdišča niso ozko specializirani, zato svoj zarod pogosto vzrejajo v zidnih špranjah ali podstrešnih luknjah, sove občasno naselijo neaktivne dimnike, vsi pa radi zasedajo tudi nameščene gnezdilnice.

Za ptice so zelo pomembna dupla, ki se nahajajo v drevesih visokodebelnih sadovnjakov in v glavatih vrbah. Vsako staro drevo je pravzaprav svojevrsten habitat, ki pticam nudi zatočišče in hrano. V nagubani drevesni skorji se nahajajo številne žuželke, s katerimi ptice nahranijo svoj naraščaj. Zaradi intenzifikacije kmetijstva je visokodebelnih sadovnjakov vse manj, glavatih vrb ob njivah pa skorajda ni več. Temu moramo prišteti še spreminjanje pokrajinske strukture, v kateri poleg sadovnjakov izginjajo tudi mejice in posamezna drevesa, ter vse pogostejšo uporabo kemičnih sredstev za zatiranje žuželk in glodavcev, ki so hrana sekundarnih duplarjev. Zaradi prenove starih ali gradnje novih hiš se zmanjšuje število ustreznih gnezdišč. Z izginjanjem slednjih pa izginjajo tudi lokalne populacije sekundarnih duplarjev. Primer takšnega spreminjanja in poseganja v okolje je pojavljanje čuka na Ljubljanskem barju. Še pred nekaj desetletji je veljal za pogostega gnezdilca na tem območju, danes pa se je najverjetneje ohranilo le še nekaj parov te vrste, k čemur je svoj delež prispevala tudi majhnost in izoliranost barjanske populacije. Med najbolj ogrožene sekundarne duplarje poleg čuka uvrščamo še velikega skovika, smrdokavro, zlatovranko, kavko in pegasto sovo.

Spreminjanje kulturne krajine in njeno siromašenje vodita v manjšo pestrost habitatov, hkrati pa izgublamo tudi storitve, ki nam jih s svojo prisotnostjo zagotavlja pestrost ptic v okolici

naših vrtov in sadovnjakov. Prav ptice so namreč tiste, ki so pomembne pri nadziranju nezaželenih žuželk in malih sesalcev. Znano je, da sove na območju domačih okolišev zmanjšajo populacijo glodavcev tudi do 75 %, za listne uši in druge žuželke pa poskrbijo predvsem različne ptice pevke. Raznolikost ptic v okolici doma lahko povečamo z nameščanjem gnezdilnic.

Gnezdilnice so umetne gnezditvene strukture, ki sekundarnim duplarjem služijo kot nadomestna dupla, ki jih v naravi primanjkuje. Z nameščanjem gnezdilnic povečamo število primernih gnezdišč in zaustavljamo upad ogroženih vrst sekundarnih duplarjev ali celo prispevamo k oživitvi lokalnih populacij. Pri postavljanju gnezdilnic moramo upoštevati nekaj osnovnih navodil, da bodo gnezdilnice res služile pravemu namenu, saj je leglo v nepravilno izdelani in nameščeni gnezdilnici lahek plen kun in domačih mačk. S širino vhodne odprtine narekujejo, katerim vrstam bo gnezdilnica namenjena, s pravilno postavitvijo pa gnezdilnico zavarujemo pred zunanjimi vplivi. Za več koristnih informacij se lahko obrnete na info@lutra.si in z veseljem vam bomo svetovali.

Z nameščanjem gnezdilnic prispevamo k ohranjanju lokalnih populacij sekundarnih ptic duplaric, največjo pozor-

nost pa je še vedno treba posvečati ohranjanju pestre ekstenzivne kulturne krajine.

Pričujoči članek je nastal v okviru projekta *Čukov dom na Barju*, ki ga izvaja Lutra, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine, sofinancira pa Mestna občina Ljubljana. Cilj projekta je izboljšati habitat čuka na Ljubljanskem barju s postavljanjem gnezdilnic in izboljšanjem gnezditvenih pogojev. S postavitvijo umetnih gnezdilnic želimo ohraniti in dolgoročno povečati stabilnost populacije čuka na Ljubljanskem barju. Za več informacij o projektu obiščite spletno stran <http://www.lutra.si>, kjer je objavljen tudi seznam aktivnosti, ki potekajo v okviru projekta. ✨

Visokodebelni sadovnjaki pticam nudijo zatočišče, ob cvetenju pa polepšajo okolico naših domov. (foto: Petra Hladnik)

Zaradi izginjanja visokodebelnih sadovnjakov je ogrožen tudi veliki skovik (*Otus scops*). (foto: Erik Šinigoj)